

Kansallisen metriikkaoppaan kehittämisryhmän kokous 6.5.2021 klo 14-16

Aika: to 6.5.2021 klo 14.00-16.00

Paikka: Zoom-palaveri

Kehittämisryhmän jäsenet: 6.5.2021

Jani Sassali, Oulun yliopisto
Liisa Mannermaa, Oulun yliopisto
Otto Auranen, Suomen Akatemia
Leena Byholm, LUKE
Katja Halonen, Turun yliopisto
~~Anna-Liisa Helosalo, Lappeenrannan teknillinen yliopisto~~
Anna-Kaisa Hyrkkänen, Aalto-yliopisto
Eva Isaksson, Helsingin yliopisto
Marja Kuittinen, Itä-Suomen yliopisto
Johanna Löhönen, Tampereen yliopisto
Hanna-Mari Puuska, CSC
Janne Pölönen, TSV
~~Tomi Resti, Itä-Suomen yliopisto~~
Eeva-Maria Suojärvi, Kaakkois-Suomen AMK
Hanna Värri, Jyväskylän yliopisto
Janne Seppänen, Jyväskylän yliopisto
Terhi Sandgren, Helsingin yliopisto
Laura Taajamaa, Suomen Akatemia
Susanna Syrjäsoo, Turun yliopisto

Kokous aloitettiin 14:03

Esityslista

Oppaan sisällysluettelo

- Kohderyhmän määritelmä:
  - o Jani: kohderyhmän määrittely haastavaa; tämä hyvä kuvaus siitä että monipuolisesti otetaan huomioon erilaiset käyttäjät
  - o ajatuksia: Hanna: "arviointi" korvataan "analysoimisella"? Jani: yritetty järjestelmällisesti korvata, voidaan muuttaa – ehdotus saa kannatusta
  - o Leena B. mainitaan vain korkeakoulujen toimintaympäristö – Jani: voidaanko puhua tutkimusorganisaatiosta?
  - o Janne P.: tutkimusta tekevät ja rahoittavat organisaatiot?
  - o Laura T.: rahoitus kuuluu toimintaympäristöön
  - o KOKOUKSESSA MUOTOILTU KOHDERYHMÄN KUVAUS:
Tämä opas on tarkoitettu henkilöille, jotka tarvitsevat työssään tai muussa toiminnassaan tietoa julkaisujen analysoimisesta ja siihen käytettävistä välineistä. Oppaan käyttäjät eivät tarvitse esitietoja julkaisumetriikasta, mutta tieteellisen julkaisukulttuurin ja suomalaisten tutkimusorganisaatioiden toimintaympäristön tuntemus on tarpeen.

- Oppaan nimi

- Pienryhmän ehdotus Kansallinen julkaisumetriikkaopas
  - Nimi saa kannatusta, se valitaan
- Oppaan sisällysluettelo (Päivitetty sisällysluettelo [liitteessä 1](#))
  - yleisemmällä tasolla kuin aikaisemmissa kokouksissa käsitellyt versiot; kaikki ideat ja sisällöt tallessa eri dokumenteissa ja niitä hyödynnetään varsinaisessa sisällöntuotantovaiheessa
  - uusiin lukuihin helppo lisätä sisältöä
  - rakenne antaa mahdollisuuden tuottaa sisältöä muuttamatta rakennetta
  - Keskustelu:
    - Otto: oli ajatus siitä että esim. TKI-tilastoja kansallisesti ja kansainvälisesti – tutkimustiedon panosen metrikkaa, olisiko tämä oikea paikka? Jani: lisätään
      - Otto: tilastokeskuksen TKI, Vipunen, OECD, Eurostat TKI-tilastot
      - Kotimaisten ja OECD:n tilastojen ohella ehkä voisi mainita ETERin: <https://www.eter-project.com/#/home>
      - TKI-tilastot, kotimaiset: Tilastokeskus, tiede, teknologia ja tietoyhteiskunta: <https://www.tilastokeskus.fi/til/ttt.html>; Vipunen: <https://vipunen.fi/fi-fi>
      - TKI-tilastot, kansainväliset: OECD STI statistics: <https://www.oecd.org/innovation/inno/stistatistics.htm>; Eurostat, science, technology and innovation: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/science-technology-innovation/overview>
      - Hanna-Mari: Vipunen voisi olla kansallisissa julkaisutiedonlähteissä – Jani: sekä työkaluissa
-> TKI-tilastoista lisätään oma alaluku Metriikoita muista näkökulmista -lukuun
    - Janne S. : vaikuttavuus; ensimmäisenä mainittu H-indeksi, toivoisi että painuu alaviitteeksi tai kuriositeetiksi, vaikka ei vielä siinä olla mutta ei mentäisi se edellä. Vinouttava ja virheellinen mittari – Jani: järjestystä voidaan vaihtaa. Paljon käytetty joten pitää olla selkeästi kerrottu – Janne: tilaisuus kertoa kritiikistä – Otto samaa mieltä, vastuullisuuden nimessä pitää aloittaa indikaattoreista joita pidetään parempana kuin h-indeksiä. Teknisesti korkealaatuisten esittely ensimmäiseksi – Jani: kirjataan periaate ylös ja vaihdetaan järjestys.
    - Eva: h-indeksin näkyvyyden vähentäminen tärkeää – Jani: sillä on vaikutusta mitä termejä ja miten oppaaseen laitetaan, erinomainen väylä kertoa myös ongelmat
    - Janne S. Julkaisumetriikan perusteita: metodologisia näkökulmia: osittaminen; onko jossain kohdassa mainittu kontribuutioiden ilmoittamisesta, standardi credit taxonomia <https://casrai.org/credit/> – tarkoitus laittaa tekijyyteen (Terhi S.) - Janne S.: olisi hienoa jos päästäisiin siihen että päästäisiin kvalitatiivisesti siihen että ”tuon tyyppin idea, tuon metodit, tuo teki analyysit” – Jani: siihen suuntaan ollaan menossa, tekijyys tullut ylipäätään jollain tavalla mukaan analyysityökaluihin
    - Hanna-Mari metodologisia näkökulmia vaikuttavuusindikaattoreiden yhteyteen? Jani: linkitetään, käytetään samoja sisältöjä
    - Terhi: mietittiin että kun aletaan kirjoittaa, teksti keskustelee sisällysluettelon kanssa – asiat liittyvät toisiinsa ja saatetaan nähdä sisällysluettelo eri laillakin mitä ei vielä nähdä – nähdään miten linkitys toimii jne.
  - Sisällysluettelo Eduunissa
    - Sisällysluettelon perusteella Eduuniin tehdään uusi pohja Kansallinen julkaisumetriikkaopas
      - Valmis sivuhierarkia, minne sisältöä voidaan alkaa tuottamaan

- Kunkin luvun kohdalle kerätään sisältöideoita, joita eri ryhmissä on kevään aikana tullut
- Oulun yliopiston suomenkielinen opas jätetään tässä vaiheessa Eduuniin, mistä on helppo noukkia valmiita sisältöjä muokattavaksi, jos sellaisia löytyy.

Sisällöntuotannon käynnistäminen

- Varsinaisesti seuraavan kokouksen sisältö. Tämän kokouksen keskustelun pohjalta keskustelua jatketaan tuolloin.
  - Työnjako
    - Aiemmin kannatettu että työnjako tehdään parien kesken
    - rakenne muuttunut, työnjako ei ollut hirveän hyvä
    - ideoita työnjakoon:
      - Eva: aikaisemman kokemuksen perusteella: on osioita joista helpompi aloittaa kuin toisista, prosessissa ensin mukavat sai tehtyä, ja tehdyt asiat lisäksi motivaatiota – olisiko järkeä että halukkaat kirjoittavat tekstiä jota muokataan, ikävätkin osiot lähtevät sitten vetämään kun näkee että muuta tehty
      - Jani: nythän on jäseniä, joille ns. selkeästi nimetyt sisällöt (joissa jäsenet ovat parhaita asiantuntijoita)
      - Otto: Evan ehdotus muistuttaa sitä millä alun perin lähdettiin liikkeelle – kuka olisi omalla mukavuusalueellaan – lähdetään osioista joihin halutaan kontribuoida – voi tulla päällekkäisyyttä, mutta matalan kynnyksen tapa saada työ käyntiin – voisi ilmoittaa rakenteeseen mistä haluaa kirjoittaa. Onko parityöskentely helpompi saada koherenssia sisällöntuotantoon, joka sisältöön pitäisi löytää ainakin pari organisaatiota
      - Jani: olisi helppo laittaa taulukko Eduuniin, jossain vaiheessa huomataan että lukuja joita kukaan ei valinnut
      - Janne S. entä jos ei tehdä ns. parhaista asiantuntijoista kirjoittajia vaan vertaisarvioijia – saadaan hyvin sisältöä kun sitä korjaillaan –
      - Katja H: olisiko järkeä että ensin vapaaehtoinen valinta ja loput arvotaan mitä jää
      - parityöskentelystä ajatuksia: Värri H. pienryhmä/parityöskentely sen puolesta, ettei joudu yksin kirjoittamaan
      - Anna-Kaisa: organisaatioilla erilaisia näkemyksiä, useampi organisaatio niin saadaan kattavammin asiat – Jani: hedelmällistä saada kahden organisaation näkemykset, samassa organisaatiossa voi olla samanlaiset näkemykset
      - Näistä ehdotuksista muokataan vaihtoehdot työnjaon toteuttamiselle seuraavaan kokoukseen.
  - Ohjeistus (tekijöille)
    - Eva: vastuullinen metriikka, ei tarkoitus esitellä kaikkia indikaattoreita vaan vastuullisesta näkökulmasta ja hyvien vastuullisten käytäntöjen näkökulmasta – Jani: ohjeistuksessa korostetaan tätä näkökulmaa
    - Terhi S.: pystytäänkö sanomaan kuinka pitkästi/lyhyesti kirjoitetaan, oppaan tulisi olla kohtuullisen napakka – voidaanko sanoa jotain laajuudesta, näkee sitten kun kirjoitetaan, pitäisikö kirjoittaa ensin ne mitkä linkittyvät useaan paikkaan
    - Terhi S.; lähteiden merkkkaus, kielelliset seikat; käytetäänkö aktiivia/passiivia – tyyllillinen yhteneväisyys
    - Merja K.; Ihan samoja asioita Terhin kanssa: lähteet, kieliasiat ym.

- Kommunikointi
  - Marja K. ehdottaa Slack: keskusteluväline, kaikki halukkaat pääsee mukaan ja pystyy seuraamaan, ei voi jakaa dokumentteja – Eva: toimiva, helppokäyttöinen, selkeä
  - Jani: tämä olisi hyvä
  - Janne S.: toisaalta olisiko tarve myös dokumentin ympärillä annotaatioille? Tehokasta myös, mutta ei sovellu vuoropuheluun – olisi hyvä olla sekä että. Olisi hyvä että dokumenttiin voi käydä kommentoimassa ja toiset näkee.
  - Jani: suoraan Eduuniin, toimisi hyvin alustana jossa muokkaus tehdään. Hanna-Mari: Näkee myös versiohistorian – Janne S. versiohistoria tärkeää – Jani: ohjeistus tärkeää että miten kommentointi tehdään, alaosaan vai tekstin sisään? Hanna-Mari: Eduunissa mahdollista kommentointi per sivu, voi deletoida jälkepäin, eri väreillä kommentit tekstin väliin

- Aikataulu
  - sisällöntuotanto käyntiin Julkaisumetriikkaverkoston tapaamisen jälkeen
  - Otto: ensi syksynä jossain vaiheessa realistinen ajatus, ei ennen kesälomia. Syyskuun alku?
  - Jani: ensi syksy olisi hyvä suomenkieliselle
  - Terhi: onko loppuvuodessa tilaisuutta jossa keskustella valmiista oppaasta? Hanna-Mari: Kansallinen bibliometriikkaseminaari? Jani: aikataulu olisi mahdollinen – alkuperäisestä tavoitteesta muuttunut se että ajatus oli että Oulun opasta ns. päivitetään, nyt ei olekaan hyödynnettäviä lukuja, vie enemmän aikaa – olisi hyvä olla tavoitepäivämäärä niin fokus säilyy

- Kielikysymys
  - Otto: aikaisemmin keskustelua kummalla kielellä ensisijaisesti, ideana suomi+englanti – kummalla kielellä ensin? Helpompaa suomeksi vaikka terminologia on engl. kielistä
  - Jani: päädyttiin siihen että kukin kirjoittajataho miettii omalta osaltaan kummalla kielellä tekee ensin. Tuleeko ongelma että saadaanko toinen versio paljon aikaisemmin valmiiksi
  - Terhi: kannatan suomea, erilaisia linkityksiä pitää ottaa huomioon – helpompaa miettiä sisältöä ja sen suhteita muihin sisältöihin äidinkielellä, sen jälkeen sitten käännöstyö
  - Eva: jos halutaan nopeasti; suomeksi nopeampi kirjoittaa, jos englanniksi voi olla hitaampaa
  - kannatusta suomelle ensisijaisena kielenä
  - Jani: saadaanko käänös tehtyä niin että molemmat voidaan julkaista samaan aikaan, ja saadaanko laadukas engl. kielinen sisältö kaikkien lukujen kohdalla?
  - Katja H: useimmassa sisällöntuotantoprojektissa mukana olleena: tekstit elää loppuun asti, ei kannata kääntää mitään mikä ei ole valmista – turhaa työtä ja jää virheitä ja poikkeamia jos työstetään kahta kieliversiota rinnakkain – Otto: Akatemiassa ensin tuotetaan suomeksi, sitten ammattilaiset kääntää - eli ei kahta kieltä rinnakkain, kaksinkertainen työ – voiko saada käännettyä ammattilaisella,

vai onnistuuko omin voimin? Päivityksissä tietysti pitää muuttaa, mutta se on pienempi työ

- Anna-Kaisa: työstettävä engl. kielistä rinnalla kirjoitusvaiheessa, ettei viivästy
- Jani: varmaan paras että pyritään saamaan suomenkielinen ensin, ja engl. käyttöön myöhemmin
- Terhi S.: kun aletaan tuottamaan tekstiä, kaikki lukevat tekstiä matkan varrella, voi peilata toisten teksteihin – olisiko syytä olla jotkut täysin asiaan perehtymättömät ulkopuoliset henkilöt? Eli koe luetaan koyleisölle. Jani: missä vaiheessa kannattaisi? Terhi: lopussa, kun meidän mielestä valmis – Jani: kannattaa tehdä, varmasti löytyy organisaatioista mahdollisia halukkaita

Julkaisumetriikkaverkoston tapaaminen

- torstaina 10.6. klo 12.30-15.30
  - tämän jälkeen tarkoitus alkaa tuottaa sisältöä
  - Leena: onko tapaamisen suhteen tehty tavoitteita? Eva: keskeinen asia tiedottaa mitä tehty ja missä mennään, saataisiin palautetta kuinka järkevältä kuulostaa, olisivat kartalla mitä tehdään. Etenkin vastuullinen metriikka, että siitä on oppaassa oma kohtansa. Vaikka meillä on kansallinen suositus, ei ole varsinaista ohjeistustekstiä
  - Eva: kysely liittyen tapaamiseen, jossa listattu työkaluja tai nostoja oppaasta, että käytetäänkö näitä, mitä käytetään tällä hetkellä – voi nousta muutakin kuin mitä sisällysluettelossa nyt on. Jani: olisi mielenkiintoista, Janne P: hyvä ajatus – Eva voisi laatia kyselyn, voisi olla ilmoittautumisen yhteydessä ja tapaamisessa voisi esitellä tuloksia – tätä ajatusta kannatetaan

Seuraava kokous

- keskiviikkona 12.5. klo 9.11 Zoomissa
- mahdollista järjestää ennen 10.6. tai pienryhmä voi miettiä asioita eteenpäin

Kokous päättyi klo 15:50.

LIITE: Kansallinen julkaisumetriikkaopas – Päivitetty sisällysluettelo

7.5.2021

Johdanto

- Oppaan rajaus ja kohderyhmä
- Oppaan tausta ja ylläpito

Vastuullinen julkaisumetriikka

- Suomen kansalliset suositukset
  - Kansallinen suositus julkaisumetriikan vastuullisesta käytöstä
  - Tutkijanarvioinnin hyvät käytännöt: vastuullisen tutkijanarvioinnin kansallinen suositus
  - Julkaisuforumiluokituksen vastuullinen käyttö
- Kansainvälisiä suosituksia
  - DORA-julistus
  - Leidenin Manifesti
  - Helsinki Initiative on Multilingualism in Scholarly Communication (Monikielisen tiedeviestinnän Helsinki-aloite)

Julkaisumetriikan perusteita

- Julkaisu
- Julkaisukanava
- Vertaisarviointi
- Tekijyys
  - Tutkijan tunnistaminen/ Tutkijatunnisteet
  - Tekijöiden lukumäärä
- Julkaisujen avoimuus
- Viittaukset
- Tieteenalojen välisiä eroja
  - tieteenalaluokitukset
- Metodologisia näkökulmia
  - aikaikkuna
  - normalisointi
  - osittaminen

Analysoinnin kohteita

- Artikkelit
  - Miten artikkelia analysoidaan
  - Artikkelien vastuullinen analysointi
- Lehdet
  - Miten lehtiä analysoidaan
  - Lehtien vastuullinen analysointi
- Kirjat
  - Miten kirjoja analysoidaan
  - Kirjojen vastuullinen analysointi
- Konferenssit
  - Miten konferensseja analysoidaan

- Konferenssien vastuullinen analysointi
- Tutkijat ja tutkimusryhmät
  - Miten tutkijoita ja tutkimusryhmiä analysoidaan
  - Tutkijoiden ja tutkimusryhmien vastuullinen analysointi
- Yliopistot ja tutkimuslaitokset
  - Miten yliopistoja ja tutkimuslaitoksia analysoidaan
  - Yliopistojen ja tutkimuslaitosten vastuullinen analysointi
- Tieteenalat ja tutkimusaiheet
  - Miten tieteenaloja ja tutkimusaiheita analysoidaan
  - Tieteenalojen ja tutkimusaiheiden vastuullinen analysointi
- Maat
  - Miten maita analysoidaan
  - Maiden vastuullinen analysointi

Indikaattoreita

- Perusindikaattoreita
  - Julkaisujen lukumäärä, viittausten lukumäärä ja keskimääräinen viittausmäärä
- Vaikuttavuusindikaattoreita
  - Normalisoidut indikaattorit
    - Top%- indikaattorit
    - Tieteenalanormalisoidut viittausindikaattorit
  - Essential Science indikaattorit: Highly Cited Papers & Hot Papers
  - Hirsch-indeksi (h-indeksi)
- Yhteistyöindikaattoreita
  - Kansainvälinen yhteisjulkaisu (lukumäärä tai osuus)
  - Teollisuuden yhteisjulkaisu (lukumäärä tai osuus)
- Lehtien arvioinnissa käytettäviä indikaattoreita

Tiedonlähteet ja työkalut

- Keskeisimmät monitieteiset viittaustietokannat ja analysointityökalut
  - WoS & Incites
  - Scopus & SciVal
- Muita monitieteisiä viittaustiedonlähteitä
  - GS & PoP,
  - Dimensions
- Tieteenalakohtaisia tietokantoja
- Kansallisia julkaisutiedonlähteitä
  - Organisaatioiden omat tutkimustietojärjestelmät
  - VIRTJA-julkaisutietopalvelu
  - Tiedejatutkimus.fi,
- Muita lähteitä ja analysointityökaluja
  - Visualisointityökalut
  - Tilastot ja raportit

Metriikoita muista näkökulmista

- Avoimen tieteen metriikka (sis. Avoin saatavuus)
- Datametriikka
- Altmetriikka

- TKI-tilastot
- Uusia näkökulmia